

Byla C-58/17

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. balandžio 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Ravensburg (Vokietija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. kovo 31 d.

Ieškovai:

JL

DT

Atsakovai:

BMW Bank GmbH

Volkswagen Bank GmbH

Pagrindinės bylos aplinkybės

Vartojimo kredito sutartis – Privaloma informacija – Direktyva 2008/48/EB – Teisė atsisakyti sutarties – Galimybės išspręsti ginčą neteisminiu būdu nurodymas – Teisės atsisakyti sutarties netekimas – Piktnaudžiavimas teise

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios

Tarybos direktyvą 87/102/EEB (toliau – Direktyva 2008/48/EB) 10 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad nurodant kredito rūšį, prireikus, taip pat reikia nurodyti, kad tai yra susietojo kredito sutartis ir (arba) kad tai yra terminuota kredito sutartis?

2. Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad nurodant lėšų išmokėjimą reglamentuojančias sąlygas susietojo kredito sutarčių perkamam daiktui finansuoti atveju, kai kredito suma išmokama pardavėjui, privaloma nurodyti, kad kredito gavėjas atleidžiamas nuo prievolės sumokėti tokio dydžio pirkimo kainą, kokia buvo sumokėta pardavėjui, ir kad pardavėjas, kai sumokama visa pirkimo kainą, privalo perduoti kredito gavėjui nusipirktą daiktą?
3. Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies l punktas turi būti aiškinamas taip, kad:
 - a) turi būti nurodyta sudarant kredito sutartį galiojanti, absoliučiu skaičiumi išreikšta palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma ar bent galiojanti orientacinė palūkanų norma (šiuo atveju bazinė palūkanų norma pagal BGB [*Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas)] 247 straipsnį), kuria remiantis pridėjus tam tikrą priedą (šiuo atveju penkis procentinius punktus pagal BGB 288 straipsnio 1 dalies antrą sakinį) apskaičiuojama galiojanti palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma, išreikšta absoliučiu skaičiumi?
 - b) turi būti konkrečiai paaiškintas palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos tikslinimo mechanizmas ar bent daroma nuoroda į nacionalinės teisės normas, kuriose reglamentuojamas palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos tikslinimas (BGB 247 straipsnis ir 288 straipsnio 1 dalies antras sakinys)?
4. a) Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies r punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje būtina nurodyti konkretų, vartotojui suprantamą išankstinio paskolos grąžinimo atveju mokėtinos išankstinio grąžinimo kompensacijos apskaičiavimo metodą, kad vartotojas galėtų bent apytikriai apskaičiuoti kompensacijos, kurią privalės sumokėti nutraukdamas sutartį anksčiau nustatyto termino, dydį?
- b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta teigiamai):

Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies r punktui ir 14 straipsnio 1 dalies antram sakiniui prieštarauja nacionalinės teisės norma, kurioje nustatyta, kad, nepateikus visos informacijos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies r punktą, sutarties atsisakymo laikotarpis

vis vien prasideda nuo sutarties sudarymo momento, o kredito davėjas tik netenka teisės į kompensaciją kredito išankstinio grąžinimo atveju?

5. Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies s punktas turi būti aiškinamas taip, kad:
- a) kredito sutartyje taip pat turi būti nurodomos nacionalinėje teisėje reglamentuojamos kredito sutarties šalių teisės nutraukti sutartį, visų pirma paskolos gavėjo teisė nutraukti sutartį dėl svarbios priežasties pagal BGB 314 straipsnį terminuotų paskolos sutarčių atveju, ir kad straipsnis, kuriame reglamentuojama ši teisė nutraukti sutartį, privalo būti aiškiai nurodytas?
 - b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai):
jam neprieštarauja nacionalinės teisės norma, kurioje nustatyta, kad, kaip privaloma informacija pagal Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies s punktą, turi būti nurodyta ir nacionalinėje teisėje numatyta specialioji teisė nutraukti sutartį?
 - c) visais kredito sutarties šalių teisės nutraukti sutartį atvejais kredito sutartyje turi būti nurodyti teisės nutraukti sutartį įgyvendinimui taikomi reikalavimai – išankstinio pranešimo laikotarpis ir pranešimo forma?
6. Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies t punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje turi būti nurodomos pagrindinės formaliosios naudojimosi neteisminiu apskundimo ir (arba) teisių gynimo mechanizmu sąlygos? Ar, jeigu šiuo atžvilgiu daroma nuoroda į internete pasiekiamą naudojimosi neteisminiu apskundimo ir (arba) teisių gynimo mechanizmu tvarką, to nepakanka?
7. Ar vartojimo kredito sutarties atveju kredito davėjas neturi galimybės reikšti prieštaravimo remdamasis tuo, kad vartotojas neteko Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatytos teisės atsisakyti sutarties, kai:
- a) Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta privaloma informacija nebuvo nei nustatyta tvarka pateikta kredito sutartyje, nei buvo nustatyta tvarka suteikta vėliau ir todėl Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalyje numatytas sutarties atsisakymo laikotarpis neprasidėjo?
 - b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai):
teisės netekimas iš esmės grindžiamas nuo sutarties sudarymo praėjusiu laikotarpiu ir (arba) visišku abipusiu sutarties

įvykdymu, ir (arba) kredito davėjo disponavimu jam gražinta paskolos suma arba kredito garantijų gražinimu, ir (arba) (su kredito sutartimi susietos pirkimo-pardavimo sutarties atveju) tuo, kad vartotojas naudojosi finansuotu turtu arba jį pardavė, tačiau vartotojas reikšmingu laikotarpiu ir reikšmingų aplinkybių susidarymo momentu ne dėl savo kaltės nieko nežinojo apie tebeturimą teisę atsisakyti sutarties, o kredito davėjas negalėjo preziumuoti, kad vartotojas apie ją žino?

8. Ar vartojimo kredito sutarties atveju kredito davėjas neturi galimybės reikšti prieštaravimo remdamasis tuo, kad vartotojas piktnaudžiauja Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta teise atsisakyti sutarties, kai:

a) Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta privaloma informacija nebuvo nei nustatyta tvarka pateikta kredito sutartyje, nei buvo nustatyta tvarka suteikta vėliau ir todėl Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalyje numatytas sutarties atsisakymo laikotarpis neprasidėjo?

b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai):

teisės netekimas iš esmės grindžiamas nuo sutarties sudarymo praėjusiu laikotarpiu ir (arba) visišku abipusiu sutarties įvykdymu, ir (arba) kredito davėjo disponavimu jam gražinta paskolos suma arba kredito garantijų gražinimu, ir (arba) (su kredito sutartimi susietos pirkimo-pardavimo sutarties atveju) tuo, kad vartotojas naudojosi finansuotu turtu arba jį pardavė, tačiau vartotojas reikšmingu laikotarpiu ir reikšmingų aplinkybių susidarymo momentu ne dėl savo kaltės nieko nežinojo apie tebeturimą teisę atsisakyti sutarties, o kredito davėjas negalėjo preziumuoti, kad vartotojas apie ją žino?

Nurodomi Sąjungos teisės aktai

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (toliau – Direktyva 2008/48), visų pirma 10 straipsnio 2 dalies a, d, l, r, s ir t punktai

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Civilinio kodekso įvadinis įstatymas, toliau – EGBGB) 247 straipsnio 3, 6 ir 7 dalys

Bürgerliches Gesetzbuch (Civilinis kodeksas, toliau – BGB), visų pirma 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 ir 495 straipsniai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-187/20 grindžiamas dviem sujungtomis bylomis.
- 2 Byloje *JL / BMW Bank* ieškovas su *BMW Bank* sudarė paskolos sutartį dėl 24 401,84 EUR neto dydžio paskolos, skirtos finansuoti motorinės transporto priemonės pirkimą asmeniniam naudojimui. Paskolos rūšis sutartyje nedetalizuojama. Prie sutarties pridėtoje Europos tipinėje informacijoje apie vartojimo kreditą, kuri tapo neatskiriama sutarties dalimi, prie kredito rūšies nurodyta tik tokia informacija: „Dalimis išmokamas kreditas, gražinamas vienodo dydžio mėnesinėmis įmokomis, su fiksuotąja palūkanų norma“. Dėl paskolos sumos išmokėjimo sutarties dalyje „Svarbi informacija“ kredito gavėjui pateikiama informacija, kad paskola bus išmokėta, kai transporto priemonė bus pristatyta pardavėjui.
- 3 Dėl palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos paskolos sutartyje nurodyta: „Jeigu paskolos gavėjas <...> vėluoja atlikti mokėjimus, pradedamos skaičiuoti palūkanos už pavėluotus mokėjimus taikant bazinę palūkanų normą, padidintą 5 procentiniais punktais per metus. Bazinė palūkanų norma nustatoma atitinkamų metų sausio 7 d. ir liepos 7 d. ir *Deutsche Bundesbank* (Vokietijos federalinis bankas) skelbiama *Bundesanzeiger*.“
- 4 Dėl galimos ankstyvo gražinimo kompensacijos paskolos sutartyje nurodyta: „Išankstinio gražinimo atveju <...> bankas pagal BGB 502 straipsnį gali reikalauti protingos ankstyvo gražinimo kompensacijos už žalą, tiesiogiai susijusią su tuo, kad paskola buvo gražinta prieš terminą. Žala apskaičiuojama pagal *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) nustatytas pagrindines finansų matematikos taisykles, kuriose visų pirma atsižvelgiama į tuo tarpu pasikeitusį palūkanų lygį, į iš pradžių sutartus paskolos mokėjimų srautus, į banko negautą pelną ir į rizikos ir administravimo išlaidas, sutaupytas dėl išankstinio gražinimo, taip pat pagal su išankstiniu gražinimu susijusias administracines sąnaudas (administravimo mokestis)“.
- 5 Dėl galimo paskolos sutarties nutraukimo anksčiau nustatyto termino paskolos sąlygose nurodoma, kad paskolos gavėjo teisė nutraukti sutartį dėl svarbios priežasties išlieka. Tačiau reikšmingas BGB 314 straipsnis nenurodomas, taip pat nenurodoma, kad pagal BGB 314 straipsnio 3 dalį sutartis turi būti nutraukta per protingą terminą.
- 6 Dėl galimybės pasinaudoti ombudsmeno mechanizmu paskolos sutartyje nurodoma, kad ginčą su banku galima išspręsti kreipiantis į privačių bankų ombudsmeną. Detaliau tai reglamentuojama „Verfahrensordnung für die Schlichtung von Kundenbeschwerden im deutschen Bankgewerbe“ („Klientų skundų Vokietijos bankų sektoriuje sprendimo tvarka“), kuri gali būti pateikta klientui pageidaujant arba yra pasiekama *Bundesverband der Deutschen Banken e. V.* (Vokietijos bankų asociacija) interneto svetainėje adresu www.bdb.de.

Skundas pateikiamas raštu *Bundesverband der Deutschen Banken* klientų skundų tvarkymo skyriui.

- 7 Transporto priemonės pirkimo kaina buvo 23 500 EUR. Ieškovas sumokėjo pardavėjui (automobilių salonui) 1000 EUR pradinę įmoką, o likusią 22 500 EUR sumą ir tris vienkartinės draudimo įmokas, iš viso siekusias 1901,84 EUR, finansavo iš nurodytos paskolos. Paskolos sutartį atsakovas rengė ir sudarė bendradarbiaudamas su pardavėju, kuris veikė kaip paskolų teikimo tarpininkas. Paskolos sutartyje taip pat buvo sutarta, kad 25 814,98 EUR paskolos sumą (24 401,84 EUR neto dydžio paskola ir 1413,14 EUR palūkanų) ieškovas pradės gražinti nuo 2017 m. gegužės 5 d., 47 lygiomis dalimis sumokėdamas po 309,25 EUR kas mėnesį, ir 2021 m. balandžio 5 d. paskolą visiškai gražins paskutine 11 280 EUR dydžio įmoka. 2019 m. birželio 13 d. raštu ieškovas atšaukė savo valią sudaryti paskolos sutartį.
- 8 Jis laikosi nuomonės, kad sutarties atsisakymas yra galiojantis, nes sutarties atsisakymo laikotarpis dėl netinkamai pateiktos privalomos informacijos neprasidėjo. Ieškovas prašo pripažinti, kad remiantis sutarties atsisakymu jis nuo 2019 m. birželio 13 d. nebeturi iš 2017 m. gegužės 4 d. paskolos sutarties kylančios prievolės mokėti palūkanas ir paskolos gražinimo įmokas.
- 9 Atsakovas laiko ieškinį nepagrįstu, nes, kaip jis teigia, ieškovui nustatyta tvarka suteikė visą privalomą informaciją, ir todėl sutarties atsisakymo laikotarpis jau yra pasibaigęs. Atsakovas taip pat reiškia prieštaravimus, remdamasis tuo, kad ieškovas neteko teisės atsisakyti sutarties ir neleistinau piktnaudžiauja šia teise.
- 10 Faktinės aplinkybės byloje *DT / Volkswagen Bank* iš esmės yra panašios į pirmiau minėtos bylos faktines aplinkybes. Ir šioje byloje paskolos rūšis sutartyje nedetalizuojama. Tiesa, paskolos sutarties 1 puslapyje nurodoma: „Sutarčiai taikomos toliau nurodytos paskolos sąlygos <...>“. Europos tipinėje informacijoje, kurią ieškovas gavo, dėl kredito rūšies nurodoma: „Anuitetu gražinama paskola su teise pasibaigus sutarčiai gražinti transporto priemonę pardavėjui (vienodos mėnesinės įmokos ir didesnė paskutinė įmoka)“. Dėl paskolos sumos išmokėjimo kredito sutartyje nurodyta, kad paskola bus išmokėta pardavėjui.
- 11 Dėl palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos paskolos sutartyje nurodyta: „Nutraukus sutartį, jūs privalėsite sumokėti įstatyme nustatytos normos palūkanas už pavėluotus mokėjimus. Metinė palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma apskaičiuojama taikant bazinę palūkanų normą, padidintą 5 procentiniais punktais.“ Be to, ieškovui pateiktoje „Europos tipinėje informacijoje apie vartojimo kreditą“ nurodoma: „Metinė palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma apskaičiuojama taikant atitinkamą bazinę palūkanų normą, padidintą 5 procentiniais punktais. Bazinę palūkanų normą apskaičiuoja ir kiekvienų metų sausio 1 d. ir liepos 7 d. nustato *Deutsche Bundesbank*.“
- 12 Dėl galimos ankstyvo gražinimo kompensacijos paskolos sutartyje, be kita ko, pateikiama ši informacija: „Tiesiogiai su išankstiniu gražinimu susijusiai žalai

atlyginti bankas gali pareikalauti atitinkamos išankstinio grąžinimo kompensacijos. Bankas apskaičiuoja žalą pagal *Bundesgerichtshof* nustatytas pagrindines finansų matematikos taisykles, kuriose visų pirma atsižvelgiama į tuo tarpu pasikeitusį palūkanų lygį, į iš pradžių sutartus paskolos mokėjimų srautus, į banko negautą pelną, į su išankstiniu grąžinimu susijusias administracines sąnaudas (administravimo mokesčius) bei į rizikos ir administravimo išlaidas, sutaupytas dėl išankstinio grąžinimo“.

- 13 Paskolos sutartyje apskritai nenurodoma, kad paskolos gavėjas pagal nacionalinės teisės normas – BGB 314 straipsnį – tęstinių prievolių santykių atveju turi teisę nutraukti sutartį dėl svarbios priežasties. Taip pat nepateikiama informacija apie procedūrą, kurios reikia laikytis nutraukiant sutartį (visų pirma apie nutraukimo formą ir išankstinio pranešimo laikotarpį, kai sutartį nutraukia paskolos gavėjas). Tiesa, paaiškinama, kokiomis sąlygomis paskolos davėjas turi teisę nutraukti sutartį dėl svarbios priežasties, tačiau nutraukimo forma ir išankstinio pranešimo laikotarpis nenurodomi.
- 14 Dėl galimybės pasinaudoti ombudsmeno mechanizmu ir šiuo atveju nurodoma, kad bankas dalyvauja *Verbraucherschlichtungsstelle* (Vartotojų taikinimo įstaiga) ginčų sprendimo procedūroje „Ombudsmann der privaten Banken“ („Privačių bankų ombudsmenas“, www.bankenombudsmann.de). Detaliau tai reglamentuojama „Verfahrensordnung für die Schlichtung von Kundenbeschwerden im deutschen Bankgewerbe“ („Klientų skundų Vokietijos bankų sektoriuje sprendimo tvarka“), kuri gali būti pateikta klientui pageidaujant arba yra pasiekama internete adresu www.bankenverband.de. Skundas teksto forma (pavyzdžiui, laiškas, faksas, elektroninis laiškas) pateikiamas *Bundesverband der Deutschen Banken e. V.* klientų skundų nagrinėjimo skyriui.
- 15 Nagrinėjamu atveju paskola turėjo būti grąžinta iki 2020 m. balandžio 1 d. Apie sutarties atsisakymą pareikšta 2019 m. sausio 12 d. raštu.
- 16 Ieškovas laikosi nuomonės, kad sutarties atsisakymas yra galiojantis, nes sutarties atsisakymo laikotarpis dėl netinkamai pateiktos privalomos informacijos neprasidėjo. Ieškovas reikalauja, kad jam grąžinus nusipirktą transporto priemonę atsakovas grąžintų jam iki žodinio bylos nagrinėjimo pradžios sumokėtas 43 paskolos įmokas – iš viso 17 012,95 EUR. Ieškovas taip pat prašo pripažinti, kad jis neturi iš paskolos sutarties kylančios prievolės mokėti palūkanas ir paskolos grąžinimo įmokas. Be to, ieškovas reikalauja kompensuoti ikiteismines išlaidas advokatui.
- 17 Atsakovas alternatyviai remiasi sulaikymo teise, grindžiama tariama jo teise į paskolos palūkanas iki transporto priemonės atidavimo. Atsakovas taip pat mano, kad ieškovas privalo atlyginti jam transporto priemonės vertės praradimo nuostolius, atsiradusius dėl to, kad ieškovas naudojosi transporto priemone.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 18 Ar ieškiniai turi būti patenkinti, priklauso nuo to, ar atitinkamas paskolos sutarties atsisakymas buvo galiojantis ir ar, jei taikoma, atitinkamas kredito davėjas gali reikšti prieštaravimus, remdamasis tuo, kad kredito gavėjas neteko teisės atsisakyti sutarties ar neleistinai piktnaudžiauja šia teise.
- 19 Ieškovo pareiškimas apie atsisakymą laikomas galiojančiu su sąlyga, kad pareiškus apie atsisakymą nebuvo pasibaigęs BGB 355 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje nustatytas dviejų savaičių atsisakymo laikotarpis. Atsisakymo laikotarpis pagal BGB 356b straipsnio 2 dalies pirmą sakinį nepradedamas skaičiuoti, jei į kredito sutartį neįtraukta visa pagal BGB 492 straipsnio 2 dalį ir 247 straipsnio 6–13 dalis privaloma informacija. Tokiu atveju šis laikotarpis pagal BGB 356b straipsnio 2 dalies antrą sakinį pradedamas skaičiuoti tik tada, kai papildomai pateikiama privaloma informacija. Kad nebuvo įtraukta visa privaloma informacija, nagrinėjamosiose bylose reikėtų preziumuoti visų pirma tuo atveju, jeigu kredito sutartyje nustatyta tvarka nebuvo pateiktas bent vienas pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies a, d, l, r, s ir t punktus privalomų duomenų elementas.
- 20 Net jei nagrinėjamosiose bylose didžioji dalis abipusių sutartinių prievolių sutarties atsisakymo momentu jau buvo įvykdytos, atsisakyti sutarties iš principo dar būtų leidžiama, nes Vokietijos teisės aktuose nėra numatyta, kad teisė atsisakyti vartojimo kredito sutarties gali išnykti. Nacionalinės teisės aktų leidėjas sąmoningai nustatė neterminuotą teisę atsisakyti sutarties.
- 21 Gali būti, kad nagrinėjamosiose bylose kredito davėjai gali sėkmingai reikšti prieštaravimus, remdamiesi tuo, kad kredito gavėjas neteko teisės atsisakyti sutarties ir neleistinai piktnaudžiauja šia teise. Tačiau reikia patikrinti, kokie reikalavimai pagal Sąjungos teisę taikomi prieštaravimams, grindžiamiems Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatytos teisės atsisakyti sutarties netekimu arba piktnaudžiavimu šia teise.
- 22 Dėl prejudicinių klausimų prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas konkrečiai nurodo:
- 23 Dėl pirmojo klausimo: kyla klausimas, kaip reikia aiškinti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies a punktą, kuriame nustatyta, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodoma kredito rūšis. Nacionalinėje jurisprudencijoje ir teisinėje literatūroje į šį klausimą atsakoma įvairiai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, svarbu tai, kaip į šį klausimą turi būti atsakoma pagal Sąjungos teisę.
- 24 Viena vertus, gali būti, kad pakanka nurodyti, jog grąžinimas vyksta dalimis, o palūkanos yra fiksuoto dydžio. Tokį Direktyvos 2008/48 aiškinimą *Bundesgerichtshof* laiko vieninteliu teisingu, kuris nesukelia jokių pagrįstų abejonių. Kita vertus, sisteminis ryšys galėtų rodyti, kad nurodant kredito rūšį taip pat privaloma nurodyti, kad tai yra susietojo kredito sutartis, nes

Direktyvos 2008/48 3 straipsnio n punkte susietojo kredito sutartys apibrėžiamos kaip specialus kredito sutarčių tipas, o 15 straipsnyje reglamentuojamos specialios teisinės pasekmės susietojo kredito sutarties atveju. Remiantis sistema taip pat būtų galima daryti išvadą, kad privaloma aiškiai nurodyti, ar paskolos sutartis terminuota, ar neterminuota, nes Direktyvos 2008/48 13 straipsnyje numatytos specialios nuostatos, taikomos neterminuotoms kredito sutartims.

- 25 Dėl antrojo klausimo: kyla klausimas, kaip reikia aiškinti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies d punktą, kuriame nustatyta, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodomos lėšų išmokėjimą reglamentuojančios sąlygos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui, be kita ko, problematiška atrodo tai, kad abiejose kredito sutartyse kredito gavėjas neinformuojamas apie tai, jog atlikus atitinkamo dydžio mokėjimą prievolė sumokėti pardavėjui pirkimo kainą išnyksta, ir kad po to, kai sumokama visa pirkimo kaina, pirkėjas gali reikalauti iš pardavėjo perduoti jam nusipirktą transporto priemonę. Tačiau jis pažymi, kad į Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies d punkto aiškinimo klausimą nacionalinėje jurisprudencijoje ir teisinėje literatūroje atsakoma įvairiai.
- 26 Viena vertus, tuo atveju, kai paskolos suma išmokama trečiajam asmeniui, gali pakakti to, kad vartotojui tik pranešama, kam kredito suma išmokama. Tačiau, kita vertus, Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies d punkto formuluotę galima interpretuoti taip, kad vartotojas, sudarantis susietojo kredito sutartį transporto priemonės pirkimui finansuoti, privalo būti informuotas apie paslaugas, kurias gauna vietoj paskolos sumos, t. y. apie tai, kad jis atleidžiamas nuo pareigos sumokėti tokio dydžio pirkimo kainą, kokia yra sumokama pardavėjui, ir kad jis (jeigu yra sumokėta visa pirkimo kaina) gali reikalauti iš pardavėjo perduoti jam nusipirktą daiktą.
- 27 Dėl trečiojo klausimo: kyla klausimas, kaip turi būti aiškinamas Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies l punktas, pagal kurį kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodomos kredito sutarties sudarymo dieną galiojančios palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir jų tikslinimo tvarka.
- 28 Gali būti, kad pakanka to, jog į sutartį įtraukiamas nacionalinės teisės nuostatų dėl palūkanų už pavėluotus mokėjimus turinys (šiuo atveju – BGB 288 straipsnio 1 dalies antras sakinytis). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pažymi, kad *Bundesgerichtshof* savo 2020 m. vasario mėn. nutartyje tokį Direktyvos 2008/48 aiškinimą laiko teisingu ir mano, kad jis nesukelia jokių pagrįstų abejonių.
- 29 Vis dėlto toks Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies l punkto aiškinimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, nėra imperatyvus. Direktyvoje esantis papildomas tekstas „kredito sutarties sudarymo dieną galiojančios“ ir aiškumo ir glaustumo reikalavimas galėtų reikšti, kad konkrečiu metu galiojanti palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma turi būti nurodyta kuo tiksliau, t. y. absoliučiu skaičiumi arba bent jau pagal

BGB 247 straipsnį nurodant konkrečiu metu taikytinos bazinės palūkanų normos dydį, išreikštą absoliučiu skaičiumi – tokiu atveju vartotojas galėtų apskaičiuoti taikomą palūkanų už pavėluotus mokėjimus normą atlikęs paprastą sudėties veiksmą (+ 5 procentiniai punktai). Gali būti, kad reikia paaiškinti ir palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos tikslinimo mechanizmą – t. y. kad pagal nacionalinės teisės normas (BGB 247 straipsnis ir 288 straipsnio 1 dalis) palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma yra penkiais procentiniais punktais didesnė už *Deutsche Bundesbank* kas pusmetį skelbiamą bazinę palūkanų normą.

- 30 Papildomai prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas atkreipia dėmesį į tai, kad iš fakto, jog direktyvos leidėjas palūkanas už pavėluotus mokėjimus, kitaip nei faktines palūkanas Direktyvos 2008/48 3 straipsnio i punkte, apibrėžė ne Direktyvos 2008/48 3 straipsnyje, negalima daryti jokios išvados sprendžiant lemiamą klausimą, ar palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma turi būti nurodoma absoliučiu skaičiumi. Juk ir be teisinės apibrėžties direktyvoje yra visiškai aišku, kad ir palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma išreiškiama metiniu procentu. Priešingai, esminis aiškinimo klausimas šiuo atžvilgiu yra tai, ar pakanka nuorodos į kitoje vietoje skelbiamą orientacinę palūkanų normą, ar vis dėlto vartotojui reikia nurodyti tikslią, sutarties sudarymo metu galiojančią palūkanų normą, išreikštą procentiniu skaičiumi.
- 31 Dėl ketvirtojo klausimo a dalies: kyla klausimas, kaip turi būti aiškinamas Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies r punktas, pagal kurį kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodoma informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją ir apie tai, kaip ši kompensacija bus nustatyta.
- 32 Jį galima aiškinti taip, kad nurodant mokėtinos kompensacijos apskaičiavimo būdą gali būti remiamasi jurisprudencijoje nustatytais principais ir apskaičiavimo veiksniais, į kuriuos šiuo tikslu reikia atsižvelgti, neįvardijant konkretaus apskaičiavimo metodo. Tokį Direktyvos 2008/48 aiškinimą *Bundesgerichtshof* savo 2020 m. vasario mėn. nutartyje laiko vieninteliu teisingu ir nesukeliančiu jokių pagrįstų abejonių. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nemano, kad toks aiškinimas imperatyvus, ir, be kita ko, daro nuorodą į direktyvos 39 konstatuojamąją dalį.
- 33 Jeigu į ketvirtojo klausimo a dalį būtų atsakyta teigiamai, reikalingas atsakymas ir į ketvirtojo klausimo b dalį: ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies r punktui ir 14 straipsnio 1 dalies antram sakiniui prieštarauja nacionalinės teisės norma, kurioje nustatyta, kad, nepateikus visos informacijos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies r punktą, sutarties atsisakymo laikotarpis vis vien prasideda nuo sutarties sudarymo dienos, o kredito davėjas tik netenka teisės į kompensaciją kredito išankstinio grąžinimo atveju. Ir šis klausimas nacionalinėje jurisprudencijoje ir teisinėje literatūroje aiškinamas įvairiai. Vadovaujantis viena nuomone, vienintelė sankcija už nepakankamą informavimą, kaip skaičiuojama išankstinio grąžinimo kompensacija, yra teisės į šios kompensacijos netekimas. Laikomasi ir priešingos nuomonės, kad tai nesuderinama su Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies r punktu. Pastarosios

nuomonės linkęs laikytis ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, darantis nuorodą į Direktyvos 2008/48 39 konstatuojamąją dalį.

- 34 Dėl penktojo klausimo: kyla klausimas, kaip turi būti aiškinamas Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies s punktas, kuriame nustatyta, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodoma tvarka, kurios turi būti laikomasi pasinaudojant teise nutraukti kredito sutartį. Šią normą galima būtų interpretuoti taip, kad direktyvos leidėjas sąmoningai siekė ir toliau leisti nacionalinėje teisėje reglamentuojamas teises nutraukti sutartį, vartotoją tik informuojant apie pačioje direktyvoje reglamentuojamas teises nutraukti sutartį. Ypač Direktyvos 2008/48 8 konstatuojamojoje dalyje nurodytas tikslas siekti, kad laisvas kredito pasiūlymų judėjimas vyktų optimaliomis sąlygomis tiems, kurie siūlo kreditus, galėtų patvirtinti tokį aiškinimą. Šį aiškinimą *Bundesgerichtshof* laiko akivaizdžiu.
- 35 Kita vertus, Direktyvos 2008/48 8 konstatuojamojoje dalyje taip pat pabrėžiamas pakankamo vartotojų apsaugos lygio siekis galėtų reikšti reikalavimą informuoti ir apie nacionalinėje teisėje reglamentuojamas teises nutraukti sutartį ir šiuo tikslu taikomas formalias sąlygas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, tai patvirtina šios direktyvos 24 ir 31 konstatuojamosios dalys.
- 36 Dėl šeštojo klausimo: kyla klausimas, kaip turi būti aiškinamas Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies t punktas, pagal kurį kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodoma, ar vartotojui yra numatytas neteisminis apskundimo ir teisių gynimo mechanizmas ir, jei taip, galimybės juo naudotis būdai.
- 37 Gali būti, kad dėl galimybės naudotis apskundimo mechanizmu būdų pakanka nuorodos į internete pasiekiamą apskundimo tvarką. Minėtoje 2020 m. vasario mėn. nutartyje *Bundesgerichtshof* mano, kad to pakanka. Visų pirma direktyvoje nustatytas aiškumo ir glaustumo reikalavimas galėtų reikšti, kad visas formalias naudojimosi ginčų sprendimo mechanizmu sąlygas būtina nurodyti pačioje kredito sutartyje tam, kad vartotojas aiškiai ir be didesnių pastangų galėtų suprasti, kokių leistinų būdų jis galėtų pradėti tokią procedūrą. Visų pirma gali būti, kad nuoroda į kelių puslapių apskundimo tvarką internete nėra aiški ir glausta informacija apie naudojimosi apskundimo mechanizmu būdus: juk vartotojas pirmiausia turi susirasti aktualią apskundimo tvarkos versiją ir ją visą skaityti tol, kol ras vietą, reglamentuojančią formalias naudojimosi apskundimo mechanizmu sąlygas.
- 38 Taip pat gali kelti abejonių tai, kad daroma dinaminė nuoroda į ateityje, galimo vėlesnio kliento skundo pateikimo metu galiosiančią apskundimo tvarką, kurios turinys sudarant sutartį natūraliai negali būti žinomas.
- 39 Dėl septintojo ir aštuntojo klausimų daroma nuoroda į atitinkamus tapačius paaiškinimus dėl identiškai suformuluotų ketvirtojo ir penktojo klausimų, pateiktų prašymo priimti prejudicinį sprendimą santraukoje byloje C-155/20.

- 40 Baigdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas paaiškina, kad ir vienas bylą pirmojoje instancijoje nagrinėjantis teisėjas turi teisę pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus. Šios išvados nekeičia ir tai, kad *Bundesgerichtshof* savo 2020 m. vasario 11 d. nutartyje dėl pateikiamų trečiojo klausimo, ketvirtojo klausimo a dalies ir penktojo klausimo yra išaiškinęs, jog teisingas Sąjungos teisės aiškinimas yra toks akivaizdus, kad dėl to nekyla jokių pagrįstų abejonių; *Bundesgerichtshof* rėmėsi tuo, kad įvykdytos „acte clair“ sąlygos, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, suformuotą Sprendime *CILFIT* (1982 m. spalio 6 d. Sprendimas *CILFIT*, C-283/81, EU:C:1982:335, 16 punktas). Bylą ne paskutinėje instancijoje nagrinėjantis teismas, manydamas, kad dėl aukštesniojo teismo pateiktų teisinių vertinimų jam galėtų tekti priimti Sąjungos teisės neatitinkantį sprendimą, turi galėti laisvai nuspręsti, ar pateikti Teisingumo Teismui klausimus, kurie jam kelia abejonių.
- 41 Be to, nurodoma ir į iš dalies identiškus klausimus ir paraleles su prašymais priimti prejudicinį sprendimą bylose C-33/20 ir C-155/20, siūlant šias bylas sujungti.